

Sygn. akt V KK 561/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 18 czerwca 2020 r.,

sprawy **T.D., D.P.**

uniewinnionych od zarzutów popełnienia czynów z art. 186 § 2 k.k. i innych
z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki subsydiarnej
od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 27 maja 2019 r., sygn. akt IV Ka [...]

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego [...] w S. VII Zamiejscowy Wydział
Karny z siedzibą w P.

z dnia 11 lipca 2018 r. r., sygn. akt VII K [...]

na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zasądzić od oskarżycielki subsydiarnej na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Oskarżycielka posiłkowa subsydiarna W.T. oskarżyła D.P. o to, że:

1. w okresie od 2002 r. do 23 listopada 2013 r. doprowadził do zniszczenia środowiska zanieczyszczając ziemię, wodę i powietrze oraz niszcząc szatę roślinną w tym liczne drzewa i krzewy oraz degradując rów melioracyjny oraz grunt stanowiący łąki kośne na nieruchomości gruntowej pokrzywdzonej oznaczonej jako działka [...] /1 i [...] /2 obręb D., wskazując jako miejsce zrzutu transportów

szkodliwych ścieków pochodzących spod miejskich wysypisk śmieci w S. i K. nowo wybudowaną studzienkę kanalizacyjną na terenie byłej jednostki wojskowej w D., posiadającą nielegalne wyprowadzenie do wyłączonej z eksploatacji sieci kanalizacji byłej jednostki wojskowej zakończonej ujściem ścieków bezpośrednio na grunt nieruchomości pokrzywdzonej, na którą zrzucały do studzienki kanalizacyjnej ścieki wypływały, tj. o czyn z art. 181 § 1 k.k. i art. 182 k.k. oraz 288 § 1 k.k.;

2. wskazał jako miejsce zrzutu ładunków szkodliwych odcieków nowowytbudowaną studzienkę kanalizacyjną nieposiadającą wyposażenia wymaganego dla studzienki pełniącej funkcję studzienki zlewnej ścieków w tym hermetycznego zamknięcia zabezpieczającego przed zanieczyszczeniem ziemi wody i powietrza zrzuconymi ściekami spod składowisk śmieci, tj. o czyn z art. 186 § 2 k.k.

Tym samym aktem oskarżenia objęto T.D. oskarżoną o to, że:

3. w okresie od grudnia 2006 r. do 23 listopada 2013 r. pełniąc funkcję Wójta Gminy D. swoim zachowaniem ułatwiała D.P. popełnienie zarzucanego mu czynu zabronionego akceptując fakt oferowania przez D.P. świadczenia we własnym imieniu i na swój własny rachunek usługi unieszkodliwiania ścieków spod wysypisk śmieci jako prowadzonej w obiektach gminnej oczyszczalni ścieków w R., do których to obiektów D.P. do roku 2012 nie posiadał żadnego prawa rzeczowego oraz akceptując fakt, że zwożone do unieszkodliwiania ścieki zrzucały się do studzienki kanalizacyjnej na terenie byłej jednostki wojskowej w D., nielegalnie podłączonej do wyłączonego z eksploatacji systemu kanalizacyjnego byłej jednostki wojskowej, o czym wiedziała zarówno jako gospodarz terenu, na którym zlokalizowana jest studzienka kanalizacyjna jak i samego obiektu, jako organ administrujący mieniem gminy oraz jako organ administracji nadzorujący z ustawy gospodarkę ściekową w Gminie D., czym umożliwiła D.P. popełnienie zarzucanego mu czynu i osiągnięcie wysokiej nienależnej korzyści majątkowej, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k.;

4. po ujawnieniu przez pokrzywdzoną faktu popełnienia przez D.P. zarzucanego mu czynu, ułatwiała D.P. zatarcie śladów dokonanego czynu, poprzez zezwolenie D.P. na natychmiastowe wkroczenie ze sprzętem ciężkim do obiektów nieczynnej powojskowej sieci kanalizacyjnej w tym osadnika gnilnego i kolektorów za pośrednictwem, których odcieki spływały na grunt pokrzywdzonej dla usunięcia

dowodów popełnionego czynu poprzez wypompowanie, oczyszczenie i zasypanie gnilnego osadnika oraz zabetonowanie dostępu do tej części sieci kanalizacyjnej powojkowej, czym uniemożliwione zostało uzyskanie bezpośrednich dowodów na popełniony czyn, tj. o czyn z art. 18 § 3 k.k.

5. w okresie od grudnia 2006 roku do 23 listopada 2013 roku jako wójt Gminy D., pełniąc z ustawy nadzór nad gospodarką ściekową w Gminie D. zezwalała na to, żeby D.P. wykorzystywał studzienkę kanalizacyjną na terenie byłej jednostki wojskowej w D. jako studzienkę zlewną dla zrzutu zwożonych ścieków spod wysypisk śmieci pomimo, że stan techniczny studzienki nie odpowiadał parametrom wyposażenia wymaganego dla studzienek zlewnych, a przede wszystkim studzienka ta nie posiadała wymaganych hermetycznych zabezpieczeń przed zanieczyszczeniem ziemi, wody i powietrza zrzuconymi ściekami, tj. o czyn z art. 186 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy [...] w S. VII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w P., wyrokiem z dnia 11 lipca 2018 r. sygn. VII K [...] uniewinnił oskarżonych T.D. i D.P. uniewinnia od popełnienia zarzucanych im czynów.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez oskarżycielkę posiłkową subsydiarną Sąd Okręgowy w S., wyrokiem z dnia 27 maja 2019 r., sygn. akt IV Ka [...] utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Wyrok Sądu odwoławczego zaskarżył kasacją pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej subsydiarnej. Skarżący zarzucił rażące naruszenie:

I. prawa materialnego, to jest art. 182 § 2 k.k. poprzez przyjęcie, że oskarżony D.P. swoim zachowaniem nie zanieczyszczał nieumyślnie wody i powierzchni ziemi substancjami mogącymi zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody lub powierzchni ziemi,

II. prawa procesowego, to jest:

1. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 170 § 3 k.p.k., poprzez nierzetelne rozpoznanie zarzutu pozostawienia bez rozpoznania wniosku dowodowego złożonego na piśmie dnia 3 stycznia 2018 r., mającego istotnego znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

2. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 170 § 2 k.p.k., poprzez nierzetelne rozpoznanie zarzutu oddalenia wnioskowanego na rozprawie w dniu 7 marca 2018 r. dowodu z okazanego duplikatu dokumentu mającego istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia

sprawy pobranego z zasobu Krajowej Ewidencji Robót Geodezyjnych Ośrodka Geodezji i Kartografii Starosty [...];

3. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. oraz art. 205 § 1 k.p.k. poprzez nierzetelne rozpoznanie zarzutu przeprowadzenia eksperymentu procesowego dla stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych oraz przeprowadzenia w trakcie eksperymentu czynności pomiarów o charakterze technicznym, bez udziału biegłego taką wiedzę posiadającego i bez wykonania niezbędnych pomiarów;

4. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 196 § 1 k.p.k. oraz art. 206 § 1 k.p.k. poprzez nierzetelne rozpoznanie zarzutu dopuszczenia do udziału w eksperymencie procesowym mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy przeprowadzonym w dniu 10 lipca 2018 r., jako specjalisty, pracownika oskarżonego M.N., który uprzednio zeznawał w sprawie jako świadek w przedmiocie objętym tematyką eksperymentu procesowego, a treść jego zeznań złożonych po odebraniu przyrzeczenia została następnie zweryfikowana jako fałszywa, w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 18 grudnia 2017 r. na terenie objętym eksperymentem procesowym i oddalenia przez Sąd wniesionego w tym zakresie sprzeciwu;

5. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 170 § 2 k.p.k. poprzez nierzetelne rozpoznanie zarzutu oddalenia wniosku dowodowego mającego istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy złożonego na rozprawie w dniu 11 lipca 2018 r., na tej podstawie, że dotychczasowe dowody wykazały przeciwieństwo tego co wnioskodawca zamierza udowodnić,

6. art. 455 k.p.k. poprzez zaniechanie przez sąd drugiej instancji, poprawienia błędnej kwalifikacji prawnej czynów obydwójga oskarżonych (D.P. z art. 181 § 1 k.k. na czyn z art. 181 § 4 k.k. i z art. 182 § 1 k.k. na czyn z art. 182 § 2 k.k., a czynu T.D. z art. 18 § 3 k.k. na art. 239 § 1 k.k.),

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna, co upoważniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie rozważań przypomnieć należy, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia i przysługuje stronie, stosownie do art. 519 k.p.k., od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie, tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.).

W ocenie Sądu Najwyższego zarówno sposób zredagowania zarzutów kasacyjnych, jak i argumentacja wyrażona na ich poparcie wskazują wyłącznie na niepokodzenie się skarżącej z treścią wyroku Sądu I instancji, a nie wyroku Sądu odwoławczego. Wskazanie zaś jako rzekomo naruszonych przepisów art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. miało na celu wyłącznie stworzenie pozorów naruszenia prawa procesowego przez Sąd odwoławczy. O prawidłowości zarzutu kasacyjnego nie decyduje wyłącznie formalne powołanie się skarżącego na naruszenie przepisów dotyczących postępowania odwoławczego, ale istota i realność uchybienia związanego – co do zasady – z procedowaniem sądu drugiej instancji. Rolą sądu kasacyjnego nie jest powtórna, dublująca kontrolę apelacyjną, weryfikacja prawidłowości orzeczenia sądu *meriti*. Postępowanie kasacyjne służy bowiem, co do zasady, kontroli orzeczeń sądów odwoławczych z punktu widzenia dochowania norm prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy nie jest natomiast uprawniony do ponownej, samodzielnej oceny dowodów i na tej podstawie – kontroli poprawności poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych.

Uszczegóławiając powody uznania nadzwyczajnego środka zaskarżenia za oczywiście bezzasadny podnieść należało następujące argumenty.

1. Zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego, mającego polegać – jak doprecyzowano w uzasadnieniu kasacji – na błędnej wykładni art. 182 § 2 k.k. poprzez pominięcie, iż przepis ten nie przewiduje znamienia skutku w postaci dokonanego zanieczyszczenia ziemi, może być rozpatrywany wyłącznie w kategorii pobieżnego zapoznania się ze szczegółowymi i wnikliwymi pisemnymi motywami wyroku Sądu odwoławczego. Sąd nie powiązał uwolnienia oskarżonych od odpowiedzialności z brakiem skutku, ale – w ustalonym stanie faktycznym – przyjął, że ujawnione skutki zrzutu odcieków do studzienki kanalizacyjnej na terenie

powojkowym w powiązaniu z nieszczelnością systemu kanalizacyjnego skutkującą zalewaniem działki oskarżycielki, nie zagrażały życiu lub zdrowiu człowieka, ani nie spowodowały istotnego obniżenia jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenia w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach. Powyższa okoliczność nie budzi wątpliwości w kontekście prawidłowych, wszechstronnych i wspartych wiadomościami specjalnymi dowodów, w postaci m.in. opinii biegłego z zakresu ochrony środowiska, czy sprawozdania Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Krajowego Laboratorium Pasz - Pracowni w S., o czym Sąd odwoławczy wypowiedział się obszernie na s. 15-18 pisemnych motywów zaskarżonego wyroku. Zarówno treść tych rozważań, jak i wiarygodność oraz rzetelność opinii bezstronnego biegłego i instytutu państwowego nie została w niniejszym postępowaniu skutecznie podważona. W tym stanie rzeczy nie wchodziła w rachubę odpowiedzialność ani za przestępstwo w postaci umyślnej (z art. 181 § 1 k.k.) ani też – nieumyślnej (art. 182 § 2 k.k.).

2. Sąd odwoławczy w sposób wyczerpujący odniósł się również do zarzutów skarżącej dotyczących prawidłowości postępowania dowodowego, w tym – postąpienia ze składanymi przez skarżącą wnioskami dowodowymi, o czym świadczy pisemne uzasadnienie wyroku tego Sądu (zob. s. 7-9), a powtarzanie tej argumentacji, wobec kompletności rozważań Sądu Okręgowego, jest nieuzasadnione. Dość wspomnieć, że Sąd odwoławczy podzielił zarzut pominięcia jednego z wniosków dowodowych, przekonująco jednak wywodząc, że nie miało to wpływu na treść wyroku Sądu I instancji. Rozważył także możliwość ingerencji pracowników oskarżonego w przebieg eksperymentu, odrzucając tę hipotezę.

Zasadnie również Sąd odwoławczy wskazał, że zgłoszony przez oskarżycielkę wniosek dowodowy z dnia 11 lipca 2018 r. zmierzał wyłącznie do przedłużenia postępowania. Nie stanowi argumentu za uwzględnieniem kolejnego wniosku dowodowego sam fakt, że wynik eksperymentu nie był korzystny dla oskarżycielki. Okoliczność taka nie mieści się, jak ocenia to autor kasacji, w dyspozycji art. 170 § 2 k.p.k., albowiem to, że wcześniej przeprowadzone dowody wykazały przeciwieństwo tego co wnioskodawczyni zamierzała udowodnić, nie było samoistnym powodem nieuwzględnienia przedmiotowego wniosku dowodowego.

Odnosnie zaś pozostałych wskazywanych w kasacji dowodów mających wykazać niedrożność spornego kolektora ściekowego, oskarżycielka nie przyjmuje do wiadomości wyników eksperymentu przeprowadzonego, a następnie szczegółowo omówionego przez Sąd Rejonowy na s. 23 pisemnych motywów. Charakter eksperymentu (jego prostota) powoduje, że zarówno jego przebieg, jak i wyniki nie mogą budzić wątpliwości i pozytywnie weryfikują wyjaśnienia oskarżonego D.P.

Prawidłowość i rzetelność kontroli przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy, w kontekście wskazywanych przez skarżącą przepisów, nie budzi zdaniem Sądu Najwyższego żadnych wątpliwości, w pełni realizując dyspozycję art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. Powielenie w tym zakresie zarzutów uprzednio podniesionych w apelacji oskarżycielki świadczy z jednej strony o niezrozumieniu istoty postępowania kasacyjnego, które nie jest alternatywną formą weryfikacji ustaleń i ocen Sądu I instancji, a Sąd Najwyższy nie pełni w postępowaniu karnym roli organu „trzeciej instancji”. Wyłącznie o niezaakceptowaniu wyniku postępowania odwoławczego w pożądanym przez stronę kierunku, nie zaś o mankamentach w sferze kontroli apelacyjnej zaskarżonego wyroku.

3. Oczywiście bezzasadny okazał się również ostatni zarzut kasacji. Przepis art. 455 k.p.k. określa, że sąd odwoławczy może dokonać tylko poprawienia błędnej kwalifikacji prawnej. Chodzi o zmianę oceny prawnej czynu wyłącznie na gruncie tych ustaleń faktycznych, które sąd pierwszej instancji poczynił w zaskarżonym wyroku. Ponieważ korekta kwalifikacji prawnej następuje w oparciu o ustalenia dokonane w postępowaniu *meriti*, stąd oczywiste jest, że przepis ten nie ma zastosowania do kwalifikacji prawnej przyjętej przez oskarżyciela, tylko dokonanej przez sąd I instancji. Już pod rządami kodeksu postępowania karnego z 1928 r. trafnie wskazywano, że przez błędną kwalifikację prawną należy rozumieć zastosowanie przez sąd niewłaściwego przepisu do ustalonego stanu faktycznego (zob. np. wyrok SN z dnia 10 lutego 1932 r., II K 19/32, OSN[K] 1932, z. V, poz. 90). Podobnie na kanwie kodeksu postępowania karnego z 1969 r. wskazywano w orzecznictwie, iż może to mieć miejsce jedynie wówczas, gdy sąd odwoławczy czyn przypisany oskarżonemu w wyroku sądu pierwszej instancji podciąga pod inny przepis ustawy, nie zmieniając jednak ustaleń faktycznych poprawionego wyroku

(zob. wyrok SN z dnia 23 października 1973 r., V KRN 396/73, OSNKW 1974, nr 3, poz. 55). Poglądy te pozostają aktualne także wobec aktualnego brzmienia art. 455 k.p.k. Także w doktrynie zasadnie zauważa się, że istotą tego przepisu jest doprecyzowanie subsumcji prawidłowych ustaleń sądu meriti do właściwych norm materialnego prawa karnego, pod które podpada prawidłowo prawnie oceniony czyn przypisany oskarżonemu (zob. T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 455, Warszawa 2014, teza 3).

Z tych powodów Sąd Okręgowy nie mógł więc naruszyć dyspozycji art. 455 k.p.k., skoro wyrokiem Sądu Rejonowego oboje oskarżeni zostali uniewinnieni od popełnienia zarzucanych im czynów, a więc nie przypisano im żadnego przestępstwa.

Uwzględniając powyższe rozważania kasacja podlegała oddaleniu jako oczywiście bezzasadna.

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.